

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Officio Hominis Christiani In Persecvtione Constitvti

Lens, Jean de

Lovanii, 1578

Nephas esse mortem sibi consciscere ad effugienda persequutionum
pericula. Cap. XV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30333

*Nephas esse mortem sibi consciscere ad effugien-
da persequutionum pericula.*

CAPVT XV.

VT autem sunt, qui temerè sibi pericula persequutionum accersunt: ita reperti sunt fideles, qui eousque refugerent persequentiū manus, vt eorum se crudeli nequitia, mortem sibi met afferendo, subtraherent. Hoc verò in alteram est peccare partem, grauitèrque delinquere: seposita tamen Dei iussione, de qua post dicitur. Si enim proximum etiam Reipub. noxium, auctoritate priuata, non licet interficere: multo minus cuiquam liceat extorquere sibi met vitam, auctoritate priuata. Ac si illud idcirco vitiosum est, quia sit & iniustum, & abhorrens ab officio charitatis: quantum criminis habeat necesse est id factum, quo & grauisimum nulla potestate legitima proprio corpori nocumentum infertur; & maior illa quam sibi quisque debet, charitas violatur? Non est quisquam sui corporis membrorumve suorum dominus, vt horum aliquid perdere suo arbitratu & iudicio possit. Vnde & illi Philosophi, qui animas corporibus veluti carceribus incluserunt, nephas tamen esse iudicarunt, iniussu dominantis in nobis Dei, ex hac vita migrare, & vincula rumpere carceris, id enim vetare leges: sed tanquam à magistratu, aut ab aliqua potestate legitima, sic à Deo euocari atque emitti oportere. Interest etiam Reipublice, cuius singuli membra sumus, quomodo, quauè ratione suarum quicquam partium amittat. Cui proinde fieri constat iniuriam, si nullo publico iudicio, sed priuato, aut alium quisquam è medio sustulerit, aut se ipsum. Denique diuinæ legis præceptum est: Non occides; vbi additum non est, proximum tuum, vt diceretur: Non occides proximum tuum. Quod et si

*Cicero in
somnia Sci-
pionis, &
li. 1. Tuscu-
lanarum
questionū.*

720. p. 113

et si dictum reperiretur, tamen consequens esse
 cuius intelligeret, sui quoque cædem prohiberi,
 si proximi prohibita legeretur: Sicuti cum prohi-
 betur falsum testimonium aduersus proximum,
 eo ipso illius ostenditur crimen, qui aduersus se-
 ipsum dixerit. Quippe regulam diligendi proxi-
 mum, à seipso dilector accepit, quando scriptum
 est: Diliges proximum tuum sicut teipsum. Id-
 circo Augustinus ad Dulcitium scribens tribu- *epistola 61.*
 num: Quia (inquit) omnis qui sine vlla legiti-
 mæ potestatis autoritate hominem occidit, ho-
 micida est: quisquis seipsum occidit, non sit ho-
 micida, si non homo est. Verùm diuersæ causæ
 existunt, propter quas hominibus interdum, nec
 ijs quidem omnino malis aut insulsis, nequaquam
 alienum ab officio videatur, si mortem sibi ipsi
 consciscant. Velut ea imprimis quæ mouit Ra- *cap. 14.*
 zium, virum inter Iudæos primarium, de quo scri-
 ptum est libro Machabæorum secundo: quod do-
 mi comprehensus ab impijs Iudaicæ religionis &
 gentis persecutoribus, gladio se petijt: eligens
 (ait scriptura) nobiliter mori potius quàm sub-
 ditus fieri peccatoribus, & contra natales suos
 indignis iniurijs agi. Sibi ergo ille nobiliter fa-
 cere visus est, quod summi probri loco duceret,
 ab incircuncisis hominibus, indignis tractari mo-
 dis. Atque hoc quod ei sic visum fuerat, simpli-
 citer & nihil dissimulans, scripturæ sacræ nobis
 author expressit. Verùm hoc illius viri iudicium,
 si ad diuinæ legis regulam reuocetur, deprehen-
 detur non Dei, sed mundi fuisse iudicium: quod-
 que fortis ac generosi animi censebat esse, ad fra-
 cti languorem debilitatèmq; pertinebat. Cùm *epistola 61*
 etiam (vt ait D. Augustinus) multum in Iudaismo
 profecisset, quæ sibi in comparatione iustitiæ
 Christianæ, damna & stercorea fuisse dicit Apo-
 stolus, & propter hoc idem Razius Iudæorum
 pater appellaretur: quid mirum est si tanquam
 H 5 homi-

homini elatio superba subrepsit, ut mallet ma-
 nu propria perimi, quam post illam in suorum
 aspectibus celsitudinem, sustinere indignam in
 hostium manibus seruitutem? Solent in literis
 Gentilium ista laudari. In his autem Machabæo-
 rum libris, quamuis homo fuerit ipse laudatus,
 factum tamen eius narratum est, non laudatum,
 & iudicandum potius quam imitandum, quasi
 ante oculos constitutum: non sanè nostro iu-
 dicio iudicandum, quod nos quoque ut homi-
 nes habere possemus, sed iudicio doctrinæ so-
 briæ, quæ in ipsis quoque libris veteribus clara
 est. Longe quippe fuit iste Razius à verbis il-
 lis, ubi legitur: *Omne quod tibi applicitum fue-
 rit accipe, & in dolore sustine, & in humilitate
 tua patientiam habe.* Non ergo fuit iste vir eli-
 gendæ mortis sapiens, sed ferendæ humilitatis
 impatiens. Scriptum est quod voluerit nobili-
 ter & viriliter mori: sed nunquid ideo sapien-
 ter? Nobiliter scilicet, ne libertatem sui gene-
 ris captiuus amitteret: Viriliter autem, quod tan-
 tas vires animi haberet, quibus idoneus esset,
 ut se ipse perimeret: quod gladio cum implere
 non posset, de muro se præcipitem dedit, & sic ad-
 huc viuus abruptam cucurrit ad petram, atque ibi
 exanguis intestina sua produxit, quæ vtraque ma-
 nu dissipata spargebat in populū, ac deinde post-
 ea defessus occubuit. Magna hæc sunt, nec tamen
 bona, non enim bonum est omne quod magnum
 est, quoniam sunt magna etiam mala. Deus dixit:
 Innocentem & iustum ne occidas. Si ergo iste in-
 nocens & iustus non fuit, cur proponitur imitan-
 dus? Si autem innocens & iustus fuit, quare inter-
 fector innocentis & iusti, id est ipsius Razij, infu-
 per putatur esse laudandus? Hæc de Razio. Inter
 Gentiles verò Cato reperitur multum semper à
 constantia & morum grauitate laudatus, qui ne
 in Cæsaris victoris conspectum veniret, vitæ sibi
 vitam

vitam ademit: quod eius factum frustra Cicero,
 proposita naturarum diuersitate, commendat:
 Hæc enim (inquit) differentia naturarum, tan-
 tam habet vim, vt nonnunquam sibi mortem a-
 liquis consciscere, sed non alius, debeat. Non *Officiorum*
 enim alia in causa Marcus Cato fuit, alia cæ- *lib. 1.*
 teri, qui se in Aphrica Cæsari tradiderunt. At
 qui cæteris forsitan vitio datum fuisset, si se
 interemissent, propterea quod eorum vita le-
 nior, & mores fuerant faciliores. Catoni au-
 tem cum incredibilem tribuisset natura graui-
 tatem, eamque ipse perpetua constantia robo-
 rasset, semperque in proposito, susceptoque con-
 silio permansisset, moriendum potius, quam
 tyranni vultus aspiciendus fuit. Quod naturæ
 ille concedit graui & constanti, hoc propter su-
 perbiæ vitium Christiana doctrina condem-
 nat: quo vitio perdere maluit proprijs mani-
 bus vitam, quam pro eadem illi, cui semper re-
 stiterat, supplicare. Iustior interimendi sui cau-
 sa videatur, peccandi periculum. Cum enim
 pluris facienda sit iustitia quam vita corporis,
 magisque cauendum ne anima quam ne cor-
 pus intereat, non absurdè fortasse fieri videbi-
 tur, si iustitiæ violatio & animæ mors gra-
 uissima, corporis aduocata morte, caueatur.
 Ita sane, si vnquam esset ad peccati declinatio-
 nem, hoc est, ad animi vitandam pestem, sui
 interfectio necessaria. Sicuti ad conseruatio-
 nem reliqui corporis, ne qua morbi perni-
 ciositas totum corripit, membri vnus aliquan-
 do necessaria præcisio est. Nunc verò, cum
 ad euitandum in huius vitæ periculis pecca-
 tum, ordinatissimum orationis remedium non
 desit, facit perinde qui se propterea interi-
 mit, atque si quispiam descendere volens, re-
 lictis gradibus ad id præparatis, sese ex alto
 præcipitem daret, Proinde si quisquam est ea
 præ-

præditus animi fortitudine, vt vitam hanc perdere fatius esse ducat, quàm Deum offendere, iustus has conferet animi vires ad obeundam fortiter mortem alterius illatam iniuria, ne illi ad peccatum consentiat. Cur enim si vitam & sanguinem profundere pro iustitia paratus es, non tibi illam manibus alienis eripi malis quàm tuis? Nec magna profectò iudicij absurditate carere videtur, qui semetipsum tortorem sibi malit esse, quàm hoste. At reperiuntur quarùdam exempla virginum atque matronarum, quæ tempore persequutionis, rapidis se fluminibus mandauerunt, vt corporis integritatem tutarentur. De quibus scriptum sic est apud Eusebium: Alij cum ad sacrificandum quærerentur, sacrilegam pollutionem vitantes, vitam præcipitio finierunt, minore quidem tolerantia fiducia, sed conseruandæ fidei maiore cautela. In quibus admirabilis quædam & veneranda fœmina, pulchritudine pariter & pudicitia formosa, genere nobilis & copiosa facultatibus: cui erant duæ filiaë virgines, honestæ fatis, & ad maternæ pudicitiaë regulam nutritæ, specie simul & moribus æmula sibi probitate certantes, quas religiosa mater secundùm præceptum diuinum in timore Domini æducauerat. Sed pro his quæ supra diximus, vel naturæ, vel institutionum bonis, prauorum hominum multa erga virgines, earumq; matrem contentio exagitabatur, & summo studio, summaq; vi perquirebantur. Cùmque declinandi turbinis gratia sui absentiam procurassent, agitur omni intentione, vt earum præsentia fieret: missi in hoc ipsum milites, repertas eas venire Antiochiam cogunt. Sed cum perurgentibus militibus, vehiculo impositæ iter agerent, talibus religiosa & pudica mater ad filias vtitur verbis: Scitis dulcissimè mihi filiaë, quomodo vos in disciplina Dei æducauerim. Scitis quod à paruulis Deus vobis pater, Deus nutritor, Deus institutor extiterit, & quod

lib. 8. c. 12.

quod pudicitiae & castitatis bonum ita mecum pariter dilexistis, ut nec oculus quidem vester unquam, (sicut vobis conscia sum) lasciuiose fuerit maculatus aspectu. Quid igitur nunc agimus? Videtis quod ista omnis vis aut à Deo nos studet aut à pudicitia separare. Prostituentur ergo publicis lupanaribus membra, quæ aër pene ipse publicus habuit incognita? Ne quæso filiae, quia nec tam parua nobis in Deo fides est, ut mortem pertimescamus: nec tam despecta pudicitia, ut viuere etiam cum turpitudine cupiamus. Quin potius, si placet, quod in omnibus tenetis, etiam in hoc sequimini matris exemplum. Præueniamus impuras carnificum manus, & impudicorum præripiamus incursum, mundumque hunc, qui nos ad impuram & impudicam compellet ac pertrahet vitam, pura & pudica morte damnemus. Cumque talibus adhortationibus filias ad simile propositum videret accensas, ad fluuium quendam in itinere positum venerunt, ubi cum se humanæ necessitatis causa descendisse simulassent, & paululum custodes cogente naturali reuerentia secessissent, adductis diligentius hinc inde vestibus, minacis se fluuii rapidis iniecerunt fluentis. Sed & aliæ duæ virgines per omnia insignes sorores, genere nobiles, vita mirabiles, primæ adhuc ætatis specie pulchræ factis, sed anima pulchriores, ornatae moribus magis quam monilibus, studiis apprimè probabiles, non ferentes violari publicis edictis ac legibus castitatem, marinis se fluctibus demersere. Narrat idem *lib. 8. c. 17.* Author de Sophronia, hunc in modum: Cum enim de huius sceminæ pulchritudine cognouisset Maxentius (ut ei mos erat) stuprorum ministris deduci ad se sceminam iubet. Illa rem ad maritum detulit. Qui cum comperisset, multa secum voluens, ad vltimum altius ingemiscens: Et quid (inquit) faciemus? quibus aut hæc toleranda sunt, aut anima ponenda. Tum illa ut maritum vidit metu mortis perter-

perterritum, prodidisse pudicitiam suam: Paululum (ait his qui missi fuerant) expectate, donec composita (vt decet) & adornata procedam. Dehinc ingressa cubiculum, cum prius defixis genibus orasset, tanquam pudicitiam suam immolatura Deo, pectus ac viscera correpto mucrone transfuerbat: Extremos huiusmodi nuntios ad tyrannum per adsistentes famulas mittens, Tales (ait) magis placeant Christianæ fœminæ tyranno. Hæc igitur apud Eusebium scripta reperiuntur. Verùm de istiusmodi factis quid Augustinus senserit, audiendum est potius, ne temerè nos de illis quicquam diuinasse videamur. Cum igitur is ostenderet inferre sibi necem licere nemini, argumenta nonnulla, ad quæ respondeat, sibi ipse proponit. Sed quædam (inquiunt) sanctæ fœminæ tempore persecutionis, vt insectatores suæ pudicitiae deuitarent, in rapturum atque necaturum se flumen proiecerunt: eoque modo defunctæ sunt, earumque martyria in Catholica Ecclesia veneratione celeberrima frequentantur. De his nihil temerè audeo iudicare. Vtrum enim Ecclesiæ aliquibus fide dignis testificationibus, vt earum memoriam sic honoret, diuina persuaserit autoritas, nescio, & fieri potest, vt ita sit. Quid si enim hoc fecerunt non humanitus deceptæ, sed diuinitus iussæ: nec errantes, sed obediens: sicut de Sampson aliud nobis fas non est credere? Cùm autem Deus iubet, seque iubere sine vllis ambagibus intimat, quis obedientiam in crimen vocet? quis obsequium pietatis accuset? Sed non ideo sine scelere facit, quisquis Deo immolare filium decreuerit, quia hoc Abraham etiam laudabiliter fecit. Nam & miles cum obediens potestati, sub qua legitime constitutus est, hominem occidit, nulla ciuitatis suæ lege reus est homicidij: imo nisi fecerit, reus est imperij deserti atque contempti.

Quod

Lib. 1. de
ciuit. Dei,
cap. 26. &
27.

71. 2. 4.

Quod si sua sponte atque authoritate fecisset, in
 crimen effusi humani sanguinis incidisset. Itaque
 unde punitur si fecerit iniussus, inde punietur
 nisi fecerit iussus. Quod si ita est iubente im-
 peratore, quanto magis iubente creatore? Qui
 ergo audit, non licere se occidere, faciat si ius-
 sit, cuius non licet iussa contemnere. Tantum-
 modo videat, vtrum diuina iussio nullo nutet
 incerto. Nos per aurem conscientiam conue-
 nimus, occultorum nobis iudicium non vsur-
 pamus. Nemo scit quid agatur in homine,
 nisi spiritus hominis qui in ipso est. Hoc dici-
 mus, hoc asserimus, hoc modis omnibus ap-
 probamus, neminem spontaneam mortem sibi
 inferre debere, velut fugiendo molestias tem-
 porales, ne incidat in perpetuas. Neminem pro-
 pter aliena peccata, ne hoc ipso incipiat habe-
 re grauisimum proprium, quem non pollue-
 bat alienum: neminem propter sua peccata præ-
 terita, propter quæ magis hac vita opus est, vt
 possint penitendo sanari: neminem velut de-
 siderio vitæ melioris, quæ post mortem spe-
 ratur: quia reos suæ mortis, melior post mor-
 tem vita non suscipit. Restat vna causa de qua
 dicere cæperam, qua vtile putatur, vt se quis-
 quam occidat, sed ne in peccatum irruat, vel
 blandiente voluptate, vel dolore sæuiente. Quam
 causam si voluerimus admittere, eousque pro-
 gressa perueniet, vt hortandi sint homines, tunc
 se potius interimere, cum lauacro sanctæ re-
 generationis abluti, vniuersorum remissionem
 acceperint peccatorum. Tunc enim tempus est
 cauendi omnia futura peccata, cum omnia sunt
 deleta præterita. Quod si morte spontanea re-
 citè fit, cur non tunc potissimum fit? Cur ba-
 ptizatus sibi quisque parcat? Cur liberatum ca-
 put tot rursus vitæ huius periculis inserit, cum
 sit facillimæ potestatis illata sibi nece omnia
 deni-

deni-

deuitare, scriptumque sit: Qui amat periculum, incidit in illud? Cur ergo amantur tot & tanta pericula, vel certe etiam si non amantur, suscipiuntur? Cur manet in hac vita, cui abscedere licitum est? An verò tam insulsa peruerfitas cor euertit, & à cōsideratione veritatis auertit: vt si se quisquam interimere debeat, ne vnus captiuantis dominatu corruat in peccatum, viuendum sibi existimet, vt ipsum perferat mundum per omnes horas tentationibus plenum, & talibus qualis sub vno Domino formidatur, & innumerabilibus cæteris, sine quibus hæc vita non ducitur? Quid igitur causæ est, cur in eis exhortationibus tempora consumemus, quibus baptizatos alloquendo studeamus accendere, siue ad virginalem integritatem, siue ad continentiam vidualem, siue ad coniugalem fidem, cum habeamus meliora, & ab omnibus peccandi periculis remota compendia: vt quibuscunque post remissionem receptam peccatorum, ad arripiendam mortem, sibi que ingerendam persuadere potuerimus, eos ad Dominum saniores purioresque mittamus? Porro si quis hoc aggrediendum atque persuadendum putat, non dico desipit, sed insanit. Qua tandem fronte homini dicit: Interfice te, ne paruis tuis peccatis adijcias grauius, dum viuis sub domino Barbaris moribus impudico, qui non potest nisi sceleratissime dicere: Interfice te, peccatis tuis omnibus absolutis, ne rursus talia vel etiam peiora committas, dum viuis in mundo tot impuris voluptatibus illecebrosus, tot nephandis crudelitibus furiosus, tot erroribus & terroribus inimicus? Hoc quia nephas est dicere, nephas est profecto se occidere. Nam si hoc faciendi vlla causa iusta esse posset, proculdubio iustior quam ista non esset. Quia verò nec ista est, ergo nulla est: Non itaque omnibus vobis, o fideles Christi, sit tædio vita vestra, si ludibrio fuit hostibus castitas vestra. Habetis magnam

gnam veramq; consolationem, si fidam conscientiam retinetis, non vos consensisse peccatis eorum qui in vos peccare permisi sunt. Haftenus Augustinus.

Qui fiat vt oborta persecutione tam multi cadant.

CAPVT XVI.

Quoniam autem oborta persecutione magnus & ingens esse solet cadentium numerus, quid in causa sit, quidve Christiani hominis animum firmare in persecutione possit, dicendum est. Cadunt igitur sepe multi vnus persecutionis terrore prostrati, propterea quod nec pacis tempore stabant satis, à domesticis videlicet hostibus, id est, vitijs superati, atque in ipsa tranquillitate rerum molliter & deiectè viuentes. Nempe cedunt, cum nemo hostiliter persequatur: cumque nemo fuget, funduntur atque dissipantur, per varia vitiorum diuerticula oberrantes. Non euadunt igitur in bello victores, qui nec media in pace salui consistere potuerunt. Et quia tempore

Epigrammate 91. Huc refert Aug. illud Sapientis de formicae præceptū: Vade ad formicā piger, quæ in estate colligit cibum sibi. ca 24. lib. contra Adimantum. Homil. 34. in ca. Matthei 10

*Dum non perturbant animum discrimina mūdi,
 Dumq; diem pacis pralia nulla mouent:
 Exercere fidem diuinis conuenit armis,
 Consilioq; omnes anticipare minas.
 Tranquillam, & curis vacuā sapientia mentem
 Imbuet, & placidi pectoris hospes erit.
 Nam quod non fuerit conceptum corde quieto,
 Acquiri in sauo turbine non poterit.
 Itaque si acciderit (ait Chrysostomus) quod Deus auertat, neque permittat vnquam euenire, bellum*

I Eccle-